

AA-101

April-2015

B.Ed., Sem.-II**A-504 : Education in Emerging Indian Society**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (1) દરેક પ્રશ્ન ફરજિયાત છે.
(2) વિકલ્પો આંતરિક છે.

1. (અ) નીચે આપેલ પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં આપો : 10
  - (1) જહોન ડ્યૂઈની વિચારધારા અનુસાર નીચેના મુદ્દાઓની ચર્ચા કરો :
    - (i) શિક્ષણના હેતુઓ
    - (ii) અભ્યાસક્રમ
    - (iii) શિસ્ત
  - (2) વ્યવહારવાદના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો અંગે સઉદાહરણ ચર્ચા કરો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એકનો ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં આપો : 4
  - (1) શા માટે સ્વામી વિવેકાનંદજી કહે છે કે માનવીની સંપૂર્ણ વ્યક્તિમત્તાનું પ્રગટીકરણ એટલે કેળવણી ?
  - (2) ગિજુભાઈના શિક્ષણદર્શનને ધ્યાનમાં રાખી વર્તમાન સમયના બાળશિક્ષણ અંગે નોંધ તૈયાર કરો.
  - (3) જહોન ડ્યૂઈના મતે શિક્ષણ પ્રક્રિયામાં શિક્ષકની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
2. (અ) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આશરે 100 શબ્દોમાં આપો : 6
  - (1) મૂલ્ય એટલે શું ? જીવનમાં મૂલ્યોનું શું મહત્ત્વ છે ?
  - (2) સાંસ્કૃતિક વારસાની જાળવણી માટે શિક્ષકની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
  - (3) ભારતીય સંસ્કૃતિના મહત્ત્વના લક્ષણો જણાવો.
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં આપો : 8
  - (1) “મૂલ્ય એટલે જીવનરીતિમાં વણાયેલો વિવેક” – કાકાસાહેબ કાલેલકરના આ વિધાનની સમજૂતી આપો.
  - (2) શિક્ષણમાં મૂલ્યોનું પ્રતિપાદન કેવી રીતે કરી શકાય ? કોઈપણ ત્રણ મૂલ્યોના પ્રતિપાદનને સઉદાહરણ સમજાવો.
3. (અ) નીચે આપેલ પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર 750 શબ્દોમાં આપો : 10
  - (1) આંતરરાષ્ટ્રીય સમજને અવરોધતા પરિબળો જણાવી તેની વિગતે ચર્ચા કરો.
  - (2) માનવ સંસાધન વિકાસ માટેના શૈક્ષણિક કાર્યક્રમોની વિગતવાર ચર્ચા કરો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક પ્રશ્નનો ઉત્તર 125 શબ્દોમાં આપો : 4
  - (1) સંકુચિત રાષ્ટ્રવાદની બે અસરો જણાવો.
  - (2) યોગ્ય કેળવણી પ્રાપ્ત કરવાથી લોકોમાં કયા પરિવર્તનો આવે છે ?
  - (3) શિક્ષણના સામાજિક ધ્યેયોની પ્રાપ્તિ માટેની પ્રવૃત્તિઓ જણાવો.

4. (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉત્તર 100 શબ્દોમાં આપો : 6
- (1) રાષ્ટ્રીય એકતાની સંકલ્પના સમજાવો.
(2) ભાવાત્મક એક્ય એટલે શું ?
(3) ધર્મ એટલે શું ? તેની વિભાવના સમજાવો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એકનો જવાબ 500 શબ્દોમાં આપો : 8
- (1) લોકશાહી જીવન માટેની કેળવણીમાં આચાર્ય અને શિક્ષકોની ભૂમિકા વર્ણવો.
(2) બિનસાંપ્રદાયિકતાની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી બિનસાંપ્રદાયિકતા આડેના અવરોધો સમજાવો.
5. માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર આપો : 14
- (1) બિનસાંપ્રદાયિકતાનું શિક્ષણ એટલે _____
- (a) ચોક્કસ ધર્મનું શિક્ષણ (b) સર્વધર્મ સમભાવનું શિક્ષણ
(c) કોઈપણ ધર્મનું શિક્ષણ ન આપવું (d) બહુમતીના ધર્મનું શિક્ષણ
- (2) ભાવાત્મક એક્ય આડેનો અવરોધ _____ માંથી કયો નથી.
- (a) કોમવાદ (b) પ્રાંતવાદ (c) ભાષાવાદ (d) સમાજવાદ
- (3) સામાજિક પરિવર્તનની ગુરુચાવી કોની પાસે છે ?
- (a) શિક્ષણ (b) સમાજ (c) કુટુંબ (d) સરકાર
- (4) અશિક્ષિત વ્યક્તિ પરિવર્તનનો સ્વીકાર શી રીતે કરે છે ?
- (a) વિલંબથી (b) ત્વરીત (c) ઝડપથી (d) ક્યારેય નહીં
- (5) 'મોક્ષ' કઈ સંસ્કૃતિનું સંસ્કારકેન્દ્ર (Ethos) છે ?
- (a) ભારતીય (b) રોમન (c) ગ્રીક (d) અમેરિકન
- (6) દરેક દેશની સંસ્કૃતિ કેવી હોય છે ?
- (a) આગવી (b) સમાન (c) વિસંગત (d) વિરુદ્ધ
- (7) પ્રત્યેક સમાજમાં _____ માં ભિન્નતા જોવા મળે છે.
- (a) આરોગ્ય (b) જીવનશૈલી (c) પોષણ (d) રોગો
- (8) સ્વામી વિવેકાનંદજીના ગુરુ _____ હતા.
- (a) રામકૃષ્ણ પરમહંસ (b) ગાંધીજી (c) શંકરાચાર્ય (d) ગુરુ દત્તાત્રેય
- (9) વ્યવહારવાદી વિચારકર્તા શાને મહત્વ આપે છે ?
- (a) ક્રિયા (b) જ્ઞાન (c) સમજ (d) ઉપદેશ
- (10) પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિના સોપાનો યોગ્ય ક્રમમાં ગોઠવો.
- (a) આયોજન ( ) (b) મૂલ્યાંકન ( ) (c) અમલીકરણ ( ) (d) પસંદગી ( )
- (11) સ્વામી વિવેકાનંદજી અનુસાર શિક્ષણ _____ ભાષામાં જ અપાવું જોઈએ.
- (a) હિન્દી (b) માતૃભાષા (c) સંસ્કૃત (d) અંગ્રેજી
- (12) શિક્ષણ દ્વારા વ્યક્તિને _____ બનાવવી જોઈએ.
- (a) ધર્મ ઝનુની (b) ધાર્મિક (c) નાસ્તિક (d) સહિષ્ણુ
- (13) પ્રારંભિક બૌદ્ધ સાહિત્ય કઈ ભાષામાં લખાયેલું હતું ?
- (a) પાલી (b) સંસ્કૃત (c) તમિલ (d) કન્નડ
- (14) 'UNO' _____ સંસ્થા છે.
- (a) રાષ્ટ્રીય (b) સ્થાનિક (c) ધાર્મિક (d) આંતરરાષ્ટ્રીય

AA-101

April-2015

B.Ed., Sem.-II

A-504 : Education in Emerging Indian Society

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) All questions are compulsory.
(2) Options are internal.

1. (a) Write any **one** answer in about **750** words : **10**
(1) Discuss following points according to the thoughts of John Dewey :
(i) Objectives of Education
(ii) Curriculum
(iii) Discipline
(2) Discuss the Educational implication of Pragmatism with examples.
- (b) Answer any **one** question in about **125** words : **4**
(1) Why Swami Vivekanandji says that manifestation of whole of man is education ?
(2) Write a note on present child education by keeping Gijubhai's educational philosophy in mind.
(3) Clarify teacher's role in educational process according to John Dewey.
2. (a) Answer any **two** questions in about **100** words : **6**
(1) What is value ? What is the importance of value in life ?
(2) Clarify the role of a teacher in maintaining cultural heritage.
(3) Give important characteristics of Indian culture.
- (b) Answer any **one** question in about **500** words : **8**
(1) 'Value means the description in our life-style'. Explain the statement of Kakasaheb Kalelkar.
(2) How do teacher establish values ? Explain it with atleast three values with examples.
3. (a) Answer any **one** in about **750** words : **10**
(1) Discuss the factors distracting international understanding in detail.
(2) Discuss Educational programmes for human resource development in detail.
- (b) Answer any **one** question in about **125** words : **4**
(1) Write about any two effects of conservative nationalism.
(2) Which changes are brought out by acquiring proper education ?
(3) Make a list of activities for achieving social aims of Education.

4. (a) Answer any **two** questions in about **100** words : **6**
- (1) Explain the concept of national integrity.
 (2) What is emotional integrity ?
 (3) What is religion ? Explain its concept.
- (b) Answer any **one** question in about **500** words : **8**
- (1) Explain the role of the principal and teachers regarding the education for democratic life.
 (2) Clarify the concept of secularism and explain factors distracting secularism.
5. Answer the following : **14**
- (1) Education for secularism means _____
 (a) Education of specific religion
 (b) Education of equality of all religion
 (c) Not giving education of any religion
 (d) Education of religion of majority
- (2) Which of following is not a distracter of emotional integrity ?
 (a) Communalism (b) Regionalism (c) Languageism (d) Socialism
- (3) Who had the key of social change ?
 (a) Education (b) Society (c) Family (d) Government
- (4) How an illiterate people accept change ?
 (a) Delayed (b) Immediately (c) Quickly (d) Never
- (5) 'Moksha' is the ethos of which culture ?
 (a) Indian (b) Roman (c) Greek (d) American
- (6) How is the culture of each country ?
 (a) Unique (b) Equal (c) Disharmonious (d) Opposite
- (7) _____ differences are found in each and every society.
 (a) Health (b) Life style (c) Nutrition (d) Diseases
- (8) _____ was the Guru of Swami Vivekanandji.
 (a) Ram Krishna Paramhans (b) Gandhiji
 (c) Sankaracharya (d) Guru Datatreya
- (9) What is important as pragmatist thinkers ?
 (a) Action (b) Knowledge
 (c) Understanding (d) Preaching
- (10) Arrange the steps of project method in appropriate sequence :
 (a) Planning ( ) (b) Evaluation ( )
 (c) Implementation ( ) (d) Selection ( )
- (11) According to Swami Vivekanandji education should be given in _____ language.
 (a) Hindi (b) Mother tongue (c) Sanskrit (d) English
- (12) Education should make an individual _____
 (a) Fanatic (b) Religious (c) Atheist (d) Tolerant
- (13) Initial Buddha literature was written in which language ?
 (a) Pali (b) Sanskrit (c) Tamil (d) Kannada
- (14) 'UNO' is _____ institution
 (a) National (b) Local (c) Religious (d) International